

kásait, egy kis atomjával azon rajongásnak, a melyivel ezek a nemzet jövőjén csüngtek, már akkor sem érhetne a hálátlanság vádja bennünket a múltrol való megfélekedés miatt. Az említett adalékok azután egy régen érzett hiánynak pótlására is rávezethetnek bennünket. Régi magyar repertóriumra, vagy hogy mai kifejezéssel éljek, a régi magyar folyóiratok, napilapok szemléjére van szükség, a XVIII. század két utolsó tizedétől a Tudományos Gyűjtemény megindulásáig első sorban. Irodalomtörténet, nyelvészet, politikai és műveltség-történetünk munkája könnyebbülne meg tetemesen általa. Tömegesen tudnám felhozni erősségeimet erre vonatkozólag, de úgy érzem, ez az igazság nem is szorul bizonyításra, annyira él mindenkiben, a kit csak valaha is izgatott a múlt műveltségének egy-egy kérdése.

SIMAI ÖDÖN.

KÉT MINORITA ISKOLAI DRÁMA.

(Második és befejező közlemény.)

ACTUS 2us, SCENA 1ma.

Stol. (Somnians dicit) Ha, ha (*Tum surgens dicit*) há, ha bezeg szép álmot láték, mert a Mentir városbeli kuktáknak, mosogatóknak, kéménysepróknak, tzigányoknak, kóborlóknak Praefectusává lettem, ugy e szép álom ez? de valyon mit jelent? ki magyarázza meg nekem? hátha az Hertzeg personalisságra fel magasztalt, bezeg meg gyölne örömem, azokáért szeretném már egyszer látni a Hertzeg porontsolattyát, szeretném nézni, hogy erre vagy amarra fog dőlni merituma a causának. De mit aggódom én ezen? bizonyos az, amit Instantiám-ban a Hertzegnek bé attam, nints már egyéb hátra; hanem hogy . . . de ime Dromulus.

Drom. Örvendek temérdek szerentséden Stolander.

Stol. Áh, honnan ezen szerentsém Dromule, hogy házamnál tisztelni méltó lehetnék.

Drom. Stolander fel magasztaltatásodat és szerentsédet látván, tapasztalván el nem titkolhattam . . .

Stol. De mitsoda szerentsém Dromule? talám a Hertzeg ki akar e világból költöztetni?

Drom. Nem Stolander, nem, sőt a causát Instantiád szerint lenni találván, nagyon örvendett és maga személyében a következő Dietán personalisnak felmagasztalt, tudván azt, hogy te a pörösöknek érdemét által láttad és érdemek szerént itilended ökö.

Stol. Mese ez Dromule avagy álom?

Drom. Nem álmot hivelyezek, hanem igazat mondok, ez okból siettem, futottam, hogy néked következő szerentsédet ki tálallyam. Örveny azért és tapsoly, mert nem sokára . . .

Stol. Tehát ugyan tsak igazak, amiket mondasz?

Drom. És mégis kételkedel? Igazabbak szavaim a déli napfény-nél, csak azért siettem te hozzád, hogy tudtadra adgyam fel magasztaltatásodat, te és én lések, kik az causának tsooját fel bontyuk.

Stol. Te is ottan lészesz? örvendek rajta.

Drom. Isten hozzád Stolander.

Stol. Barátom hová ily gyorsan keserüséggemmel?

Drom. Tudod tisztemet az Hertzeg udvarában, oda sietek, Isten hozzád.

Stol. Ha, há, igaz az álom! bezeg úr lések már, ki fog vélem kompetálni? Dietán personalis és pedig Mentir városába lések. Nem de nagy uraság e ez? ezt még anyám meg jövendölte, mikor engemet az hátán tarisnyába hordozott, mivel látott álmában Mentir felett egy hollót repülni, aki minden állatokat szájába és körmei között hordoz vala, én vagyok az holló, csak jöjjön a diploma, magam is majdan körmeim közé szorítlak benneteket. Így, így; az okos ember, hol nem is véli ott emeltetik poltzra, úr vagyok már! bezeg lángol szívem, örvend lelkem! ha láthatnatok!

SCENA 2da.

Stolander, Kiki.

Kiki. Uram Stolander, ugyanis honnan te néked ezen szokatlan örömed? talám...

Stol. Talám, talám s talám elértem varga, amit vadásztam.

Kiki. Mi az uram, amit vadásztál?

Stol. S hát nem tudod? a ti causatok a Hertzegtől bé vétetett és a következő dietára relegáltatott, hogy ottan vége szakadgyon.

Kiki. S hát a dietán ki fog praesideálni?

Stol. Magam Dromulus urral.

Kiki. Hála az egeknek! egészen meg telék mellyem, már kezemen tartom elsőségemet.

Stol. Bizhatol barátom hozzája, de az üdőtől várj.

Kiki. Az üdő változhatik uram Stolander, de a te kegyességednek változni épen lehetetlen.

Stol. Meg ígírtem néked jó akaratomot, bizzál, mert szavamnak álllok.

Kiki. De uram Stolander valyon mikor leszen a dieta? nehezen várom, mivel szívem mind szüntelen óhajtya fel magasztaltatásomat.

Stol. Azt az Hertzeg kegyessége fogja determinálni, mindaddig tehát békeségben légy, mert amit ígírtem, tudd meg, el nem veszted.

SCENA 3^{ia}.

Kiki.

Kiki. Már kezemen tartom szerentsémet, tudom, hogy senki ki nem kanyarítya markomból, mivel Stolander Urnak parulája álhatatosabb a kösziklánál. Azokáért telyes reménységem ő benne helyeztetem. Szégyen

is volna, ha egy úri ember szavait megmásolná. De ha úgy történék is, szembe szállok vele és bosszúállásomnak nyilat ellene kilövendem. De mit epezstem magamat az ilyen szemfényvesztő árnyékkal? lehet-e Stolandernek szaván kételkedni? lehet-e kétségesnek vélni? semmi képpen nem, mert az úri virtus mind ezeket maga mellül kirekeszti. Erre való nézve az elsőséget magamnak tulajdonítom, mert Stolandernek szívét annyira magamhoz kapcsoltam, hogy nem lehet oly erőszak, mely aztot felbonthassa. Azokáért örvendgy szívem, vigadgy lelkem, az elsőséghez jussod vagyon, utat nyitottak kedves kaptáid. Ugy e ebben kétség nem lehet? tapasztaltatok magatok Stolandernek hozzám való szives hajlandóságát, észre vettétek kegyességét, tudniillik képes e világból ki költözni sem hogy kivülem az elsőséget másra kenneye. Tehát minke-előtte a Méltóság székében mindenektől térd hajtással tiszteltessem, úgy tetzik én nékem jó volna feleséget vennem, ki a méltóságomnak idején össze szerkeztetett¹ gondot visellyen. Annál is inkább, mivel hogy a vagyon gondos szorgalmatosságot kíván. Varga, fazakas, timár, szabó leányok ajállyák magokat, de se szívem, se szemem. Nagyobbra vágya szívem, tudniillik, hogy házam falamiám ezentúl mind a két részre nézve uribb lenne; magamnak nemsokára az armalist kezembe nyomják és akkor . . . fazakas, szabó, timár leányok fogamra nem térnek mondám, mivel ha ezeket viszem házamhoz, azonnal a szurkos-ság bé mázollya házamat. Fellyebb nézek tehát és az első vagy második rendből magamnak választok. De előre ki mondom szándékomot, tudniillik, hogy aki én hozzám jövend, annak tornyos hajának kell lenni, különben . . . A minap egyet, nem tudom ugyan ki és honnan legyen, mind szemem, mind szívem . . . Eztet, ha a szerentse szolgál magaménak tészem, hogy kaptás thronusomból ő is parantsollyon. Oh szerentsés óra, ime ő, akit kívántam, érkezik.

SCENA 4ta.

Kiki, Cordula.

Cor. Kiki, szívem kintsem, valyon mi lehet az, miben el annyira koptatod szivedet?

Kiki. Ah galambom Cordula! egyszer láttam drága tekintetedet és már a szeretet gyötri szívemet.

Cord. Hogyan szívem Kiki s miképpen?

Kiki. Ah kedves rosám, violám szégyenlem kimondani, talám ki nevetnéd s meg csufofnád szándékomot.

Cor. Távol legyen, sőt ha szolgálhatok szerentsémnek tartom.

Kiki. Cordula szívem, mostanában a timár, fazakas, szabóval majdnem üstökbe szállottunk az elsőség felett.

Cord. Hallottam zúgását.

Kiki. És már Stolander, kít a Hertzeg personálisnak emelt, causánkba úr; parulájára fogadta promotiomot.

¹ Olvashatatlan szó.

Cord. Örvendek rajta.

Kiki. Tehát látván s hallván ezen szerentsémet, egészen meg tölt mellyem.

Cord. Méltán bizonyára.

Kiki. Tehát hogy a méltóságra emeltetvén, legyen kinek s kívül vigadgyak, szándékoztam magamnak társat szerezni és azzal ditsőséges pompámon magasztaltatni.

Cord. Helyes egész szándékod és tanácsos.

Kiki. Tapasztalhattad szívem Cordula, hogy a várgák, szabók, fazakasok, timárok között számtalant találnék, de mindezekre éppen semmi kedvem, ha a szerentse szolgálna és szivedet Cordula meg nem bántaná, hozzád volna égő szeretetem.

Cor. De szívem Kiki, lehet e ahoz szereteted, akit soha az előtt . . .

Kiki. Ah láttalak kegyes szívem, láttam ékes termetedet és azonnal fel forrott én bennem a szeretet.

Cord. Én is hallottam te néked híredet sok izben és ösztönözött, hogy személyedben tisztellelek.

Kiki. Oh kegyelmes egék! hála a halhatatlan isteneknek, hogy bennünköt a szerentse . . . Tehát Cordula szívem vagyon e szándékod a házasságra?

Cord. Soha semmit el annyira nem kívántam.

Kiki. Hát hol vadnak az arany színű kedves hajaid, melyek egész fejedet ékesítették?

Cord. Oh szívem Kiki a nagy forróságban sokáig aggódtam, abban vesztettem diszét fejemnek, színemnek ékességét.

Kiki. Oh nagyon sajnálom Cordula iszonyatos szerentsétlenségedet, örvendek pedig azon, hogy az egék az ágy fenekéből kiemelték.

Cord. Magam is méltó hálákat . . . soha az egeknek.

Kiki. Cordula vagyon e szived én hozzám és kérésemnek nyitasz e ajtót?

Cord. Nints kétség, nem is lehet abban, ime ha szívemet kívánod egészben a tied vagyok.

Kiki. Hála az egeknek! Cordula légyen szabad egy szándékomat ki nyilatkoztatnom.

Cor. Késedelem nélkül.

Kiki. Én az hajjal fel tornyozott fejet nagyra bötsülöm, néked is látván ékes fejedet, legelőször is a töltötte meg szívemet, mivel tehát az iszonyatos betegség oly ortzátlanul bánt ékes hajaddal, el mégyek és a városon minden bótot ősz fel járván, haját hasonlot keresek, hogy azzal kopaszágodat bé takarván, diszesen viselhesd szívem magadot, azonnal vissza térek, Isten hozzád.

Cor. Oh be bolond a férfi, ha egyszer a vak szeretet által járja szívét, nem tudgya a dolognak mivoltát okosan meg fontolni. Mitsoda könnyű mindent elhíttetni vele! azt mondám, hogy a forróság szedé le fejemről a hajaimot és a kopaszított meg; éppen nem, hanem a vén-ség, addig tornyozám, addig mázolás, addig puderezém, hogy a fejem

haj nélkül marada, nem is tsuda, mert már a negyedik X-nek tsakk kettő héjja sintsen, de hogy hajam elhullott, nem sokat törődöm, meg szabadultam az által ezer meg ezer molnár legényektől, nem törekedem, mondám, hajamnak el hullásán, mivel a sok puderre, pomádéra, kenétsre, mázolásra annyira ki fogyott vala a kamarából, hogy bé men-vén semmi egyebet a nonhabeonál nem találtam. Azelőtt mikor a hajunkra nem vala annyi gondunk, jól élünk vala, de most úrisabb ugyan a világ, de nagyobb a koldusság. — Hát itt vagy szívem, találtál e kívánságod szerint.

Kiki. Igenis Cordula szívem, ékesítsük fel ezekkel fejedet, tapasztalni fogod, hogy mindenek előtt, előttem is, kellemetesebb lészesz.

Cor. Nem bánom kedves jegyesem, szándékokod tellyesedgyék.

Kiki. Most már disze lészesz úri méltóságomnak, mennyünk és a kézfogáshoz illendő sollemnitasnak módgyát adgyuk meg (*hic fit sollus.*)

SCENA 5ta.

Camillus, Dromulus, Stolander, Alexius, Charillus.

Cam. Dromule tehát hogy hosszabb pórázra ne indullyon, szándékunk tzellyát tanátskozásunk szerint sürgessük.

Drom. Ugy légyen F. H. magam is tanátslom, hogy ne talántán . . .

Cam. Tapasztalt dolog Dromule, hogy soha a hosszú várakozásnál unalmasabb, mivel az elmét tompitya, szívet lankasztya, a testet mindenekre alkalmatlanná teszi. Azokáért ne várakoztassuk a pörös személyeket, hanem kiki mit s mint főzött úgy es aztot egye meg.

Drom. Nagy dolog, tagadhatatlan a várakozás, de egyéb keserűség torog előttem.

Cam. Mi lehet a Dromule?

Drom. Nem egyéb F. H. hanem az tudniillik, hogy ne talántán a pörös személyek kik között a barátság meg hasonlott és a szeretet hanyatlik, zurzavarral egész országodot öszve zagyvályák.

Cam. De vagyon e Dromule annyi hatalmok és erejik nekik?

Drom. Hatalmak ugyan nem annyira volna, de nints ma az a róka, ki annyi ravasszággal meg volna béelve, mint ezek, azért tartatunk tőlök, hogy netalántán más rendeket is magokhoz hódítván zenebona zendüléssel minden tartományidót bé maszlagollyák.

Cam. Tsudálatos dolog, én soha eztet ő rólok nem gyanithattam volna.

Drom. Bizonyos az F. H. sőt ha szükség ki mondani, gyakran ezek a bika alatt is bornyút keresnek, ott, ott Hertzeg, ahol nem is vélnéd lappang az álnok álortza, tehát hogy a dolognak eleit vegyük, hogy a szikra üszögébe el oltassék, igireted szerint a dietán causatokat vitesd végbe, így mind hívséget mind pedig tartományodban tsendes békességet várhatunk, külömben . . .

Cam. Vitéz, szaporán én hozzám Stolandert!

Vitéz. Mindgyárást parantsolatodra.

Cam. Dromule ugyan is ki gondolhatta, hogy ily kis szikrából oly nagy tűz támadgyon? ki vélhette, hogy az alaton rendek között a nagyra vágyódás taplója el annyira füstölögjön? én soha, ha magad udvaromba nem tapasztaltad volna, el nem hittem volna. Stolandernek szavait elébb álomnak véltem és tartományomból istentelen causájával kirepítettem volna, de . . .

Drom. Igaz az F. H. hogy magam is Stolandernek szavain meg nem indultam volna, hogy ha ezen szemeimmel . . .

Cam. Ő tehát amint meg ígírtem ezen causának mivel szerzője, végzője is légyen. Vitéz, hol tehát Stolander?

Vitéz. F. H. ezennel itt terem, kotsin fog el hozattatni.

Cam. Kotsin, hát gyalog nem jöhet uraságától?

Vitéz. Úgy vagyon, nem jöhet, mivel kézfogásban lévén annyira felöntött a garadban, hogy maga erejétől lábra állani elégtelen. Külömben tsak hamar itten léssen.

Cam. Dromule, hogy bizzuk az ilyen részeges emberre a causának állapottyát?

Drom. F. H. nem olyan az ördög, amint írják. Talám nem vizsgálta jól meg a vitéz, mitsoda betegség légyen. Én jól ismérem Stolander urat, természetit pontban által értettem. Talám tsak különös alteratiója vagyon. Nem gondolom, hogy részeges volna, mivel ő természet szerint a vizet nem szereti sőt mosdani is, készebb sok időkig szurkoson jární, a vízhez nem nyul, de érkezik már. (*Nb. hic Stolander exportatur curriculo et prosternitur.*)

Cam. Itt vagyon a nagy disznó Dromule, meg érdemi e ez a personalísságot?

Drom. Hertzeg tudakozzuk önnön szájából, mitsoda szélvész érte ötöt. Honnan, honnan Stolander?

Stol. Kézfogásba voltam.

Cam. Hát mitsoda szemtelenség vive téged arra.

Stol. Kézfogásba voltam.

Drom. Stolander nem azt kérdezi a Hertzeg, hanem . . .

Stol. Kézfogásba voltam.

Drom. Szóly kérlek az Hertzegnek, másképpen a kegyességét nem várandhatod.

Stol. Kézfogásba voltam.

Drom. Felelj egyenesen, külömben minden bötsületedet el veszted.

Stol. Kézfogásba voltam.

Cam. Hadd abba Dromule a részeges disznót, nem méltó, hogy tsak meg is szólítsd ötöt.

Stol. Kézfogásba voltam.

Drom. Ah, Stolander gondold meg kérlek, hogy minden ditsóségedből, melyre a Hertzeg utat nyitott ki vetkeztetel.

Stol. Kézfogásba voltam.

Cam. Mennyünk Dromule és a causának folytatására, hogy okos és józan embert szerezz, gondod legyen.

Alex. F. H. szerelmes atyám, ne nézd, ne tekintsd hibáját Stolandernek, jusson eszedbe, hogy ezen véletlen eset még a deákos emberrel is meg szokott történni.

Cam. Nints mód benne fiam, mert ha az ilyenekre bizom országom dolgait, tsak hamar utolsó romlása léssen.

Alex. K. atyám, ő volt kezdője, engedd meg, hogy legyen ő végezője is. Egyszer esett meg, egyszer kegyelmezz neki.

Cam. Haszontalan fiam, nem érdemli meg a förtelmes.

Alex. Győzhetetlen Hertzeg ezen fel. kezedre, melyet tsókkal illetek, legyen foganattya kérésemnek. Annál is inkább, mivel hogy ez nem oly nagy érdemű causa. Lássuk meg, Stolander miképpen viszi végre.

Char. Ked. atyám, tedd a többi kegyességhez azt is, hogy Stolander, aki méltatlan ugyan ezen pernek folytatására, felruháztassék.

Cam. Meg indulának minden ereim fiaim kérésére. Fiaim, Alexi, Charille szerelmes fiam, legyen meg, amit kívántok, és hogy egy personalist illő köntösben ezennel öltöztessék, akarom. Vitéz szaporán hozd el a köntöst és Stolandert nemesítsed. (*hic portat vestes.*)

Vitéz. Meg vagyok porontsolatodra F. H.

Cam. Tehát késedelem nélkül ezen köntössel ékesítsétek. (*hic induunt.*) Dromule ihol az erősség (*hic tradit diploma*). Eztet, ha ki józanodik add által neki és a tőlem szabott dietához holnap után hozzá kezdgyetek. Okosan és böltsen véghez vigyetek mindeneket, hogy soha többé fel ne támadgyon.

Drom. Porantsolatod szerint mindenek véghez mennek.

Alex. Char. Imádgjuk és imádandni fogjuk Hertzegségednek halhatatlan kegyességét.

SCENA 6ta.

Stolander, Dromulus.

Stol. Vallyon mi lehet ez? Álmodok-é avagy eszemen kívül? Vallyon ki által ragada e köntös nyakamra? — De talám csak szemem hibáz, mivel nekem soha az ilyen köntösben részem nem volt. — Ez valósággal nem egyébb álomnál, mert ugyanis ki volna az az ostoba, aki ily drága köntössel engemet? de azon csudálkozom nagyon, hogy miképpen szemeim kezem és lábom magok hivatállyoknak eleget tesznek; pedig csak a bolond fantázia munkálkodik. Az okáért megpróbálom aluszomé avagy ébren vagyok? . . . Én-én valósággal ébren vagyok hogyan tehát szálla ezen köntös nyakamba, oh ha kitanulhatnám! Bezeg: de ez is mi lehet? Ha formáját nézem perezet mutat, de e mellett felkopik az állam. Ugyanis vegyétek le az homályos hálót szívemről s mongyátok meg, hogy honnan legyen? nem szól senki? é bizonynal akor úri köntös, mellyel Camillus herczeg akarta úri méltóságomat nemesíteni. (*Hic surgit.*) Azokáért örvengy Stolander.

CANTIO.

Gyakran a szerencse
tündér s álnok kincse
érdemre nem vigyáz a szerencse.
Amazt leszókteti
ezt polczra ülteti,
méltóbb bár légyen az, a szerencse.

Eztet tapasztalod,
füleiddel hallod,
mert felléptél,
mert fel ültél
ah Stolander és magas polczra
emeltettél.

2da.

Lovát Caligula
annyira bodula
polgárnak emelte Caligula.
Aztat tiszteltetni
nagyra becsültetni
áh hogy nem szégyelte Caligula.

Most a számárnak is
gyakran Mydasnak is
szemmel hunni
térdre esni
meg kell lenni
így jádzik fortélyla a világnak.

Stol. Mégis csak függőben vagyok eszem, fel nem érem mit jelentenek ezek és miképpen szállottanak nyakamba. Bárcsak Dromulussal lehetnék szembe, ő talán tudgya hogyan s miképen ragadott ezen drága köntös testemre, tугya mit jelentenek és hová czéloznak. De ha üres árnyéktól szemem nem csalatik érkezik.

Drom. Felmagasztaltatásodon eksztelenciás Stolander ur vigad szivem örvend Ielkem ujulnak tagjaim.

Stol. Talám a köntösömnek örvendesz Dromule?

Drom. Nem Stolander nem, hanem azon: tudniillik mivelhogy kegyességet s hercegi parolyáját melyet Camillus tenéked Herczegségemben ígért vala méltóztatta és ezen diplomával erősítette.

Stol. Ah hogyan hálálom meg ő Herczegségének temérdek bővkezüségét? De Dromule hát ez a köntös, hogyan omiott nyakamba? láttad-e hallottad-e?

Drom. Láttam hallottam sótt ha én nem lettem volna, mindenből kikoptál volna.

Stol. Hogyan az Dromule miképpen?

Drom. Hát nem jut eszedben? a kézfogásban megittad magadat disznót vásároltál, melyet látván a Herczeg fel lobbana és ha a Herczegecske éretted nem reménkedet volna bizonyosan semmi promóciód.

Stol. Mit hallok disznót vásároltam uri méltóságomra esküszöm, hogy kézfogásnak idején egyet se láttam.

Drom. (Haszontalan magyarázom a színek különbségét.) Stolander magad lábán a Herczeg parancsolattyára meg nem jelenhettél. Kocsin szükség volt elhozattatnod eztet látván Herczeg semmiségedet teveled éreztetted volna, hogy ha az Herczegecske nem esedezet volna. Akkor ezen köntöst vonák nyakadba, hogy azzal is megismértessük micsoda részeg voltál.

Stol. Dromule részeg nem voltam, mivel tegnap vizet sem láttam, hanem a bor s Pálinka egy kevéssé háborgatott. De szakaszd félbe

Dromule az ilyen egyenetlen kérdéseket, mert oh ki nagyon szégyellem! szakaszd félbe és köntösömnek főttjait magyarázd meg.

Drom. Stolander a köntöst a Herczeg vonatta rád akarván ezzel tenéked megmutatni ingyen kegyelmét s eztet kezdedben adatott diplomával roborálta.

Stol. Hát ugyancsak mű fogjuk elvégezni a causát?

Drom. Nincs különben.

Stol. Ha ha úr vagyok már! Ki fog ezután én velem cseresznyét enni megnézem. Úr vagyok már és pedig personalis, be ingyen nyerém! Dromule hát mikor fogunk a dietához?

Drom. A Herczeg parancsolattya holnaputánra intézte, azért jazon viseld magadat, hogy ne talán tám.

Stol. Dromule bizd rám ezeket nékem is nagyon egy csomó eszem, élek azzal amint illik, minnyájaknak azokáért tudtára légyen, hogy holnapután a dietai Solemnitas kezdetni fog; azért kiki maga causájával megjelennyen. De üres kézzel meg ne próbálja senki, mert ingyen valami jót tenni sullyos és terhes dolog.

ACTUS 3^{ius} SCENA PRIMA.

Acellus, Figlinus Cerdulus.

Acell. Figline és Cerdule kedves barátaim tehát ugyancsak igaz, hogy Stolander mi tőlünk annyira elhanyaglott? Igaz, hogy Kikinek különös szolgálátját ajánlotta!

Cerd. Ugy vagyon Acelle. Sótt a mi nagyobb a Herczeg által Causánknak dijudicatiója Stolanderre bizattatott.

Acell. Mit hallok ah irigy szerencse! Figline Cerdule hát füstbe mennek drága ajándékaink!

Figl. Bizonyosan, hogy ha az Egek különös eszközök által Stolandernek igyekezetét fel nem bontják.

Acell. De hogyan és miképpen piszkáltad ki ezt Figline?

Figl. Ah kedves Barátom Acelle tegnap ezen szemeimmel láttam midőn Stolander az Herczegtől adatott diplomával dicsekedet; sótt legottan hogy meghallotta következendő promócióját öszve szúrte Kikivel a levét, szívének kulcsát általadta és jövendő elsőségéről melyet neki adjudicalandó volna hitét letette. Eztet Kiki begyében szedvén csakhamar a házasságra szivet kapva az uri rendek közül magának egyet eljedze hogy azzal ülhessen az elsőség trónusára.

Acell. Álmat beszéllesze Figline avagy eszeden kívül?

Figl. Álmat nem beszéllek, bort sem ittam cseppet kettőt hármát, négyet ezen szemeimmel láttam.

Acell. Oh iszonyatos változástok Egek, hogyan türhetitek az Istentelenséget? hogyan szenvedhetitek az igazságtalanságot? nemde minnyájan megbecsülhetetlen ajándékot adtunk neki és mégis.

Cerd. És mégis egyik részre inkább hanyatlik mint a másokra. Boldog Isten ki sokat költék a törvénynek sullyos hosszasága miatt és mégis mi hasznom benne?

Acell. Barátim tegyük félre a búslakodást mivel ez egészben meg is emészteni az embert, itülye akárkinek lássa, az elsőséget, lelke rajta.

Figl. Acelle nem elég a nékem, ha merészlette causámat felvállalni járjon végére, ha pedig meg hazuttollya szavait, agya vissza ajándékomat.

Acell. Figline több is veszet Buda alatt, nem nagy az duppláson meg lásd a szerencse vissza fordíttya.

Cerd. A szerencsére Acelle ne sokat bízd, mert ha ma meg nyeréti magát, holnap a siralom örvényében taszithat vakmerősége. Azokáért ne biztásd azzal magadat, hogy a szerencse visszafordítsa, amit ki ragadtak markodból. Mert ez nem hogy markodat megtöltené, sőt markodból is ki vonzza. Erre való nézve mivel Stolander parulyája szerint törvényünnököt véghez nem vitte fordítsa meg azokat, mellyek illetnek minket.

Figl. Jól mondod Cerdule úgy légyen magam is akarom.

Acell. Állyon meg szándékokot magam is kívánom. De Cerdule Figline ugye hogy nem jó urakkal ujjat huzni nem jó azokkal szembeszálani mert csak tekintettel is el bénítanak minket. Azokáért ha májotok mellé szóllok Barátim azt tanátslom néktek: mivel hogyha mű a dolgot prosequalni elmulatyuk; meglátjátok hogy Kiki ingyen és semmi fáradság nélkül fog az poltzra felmászni, onnan fogja dühös menyköveit fejünkre lövöldözni. Erre nézve ha szinte el esett is causatok, legalább hátráltassuk bolond agyaskodását. Állítsunk Prokuratorokat magunk mellé, mivel Stolander már tiszte miatt nem lehet. Állítsunk, mondám, kik causanknak érdemét velejét meg fontolván a Dietán folytathassák.

Figl. Helybe hagyom Acelle bölts tanátslásodat, de hogyan előzük meg a sok költést.

Acellus. Figline tudod e, hogy senkinek a sült galamb szájába nem esik, tehát ha kívánod a szép uraságot, ne salynáld megnyitni üres zatskódat. De ime Kiki.

SCENA 2-da.

Accedit *Kiki.*

Kiki. Ah ti istentelen ravasz, gonosz emberek, így bötsülitek ő Hertzegsége által fel magasztaltatott embert? így tisztelitek Stolander urat? ne búsullyatok gyalázatos vakmerők, mert ezennel meg kötöm koszorutokat Stolander előtt.

Acellus. Lassabban varga, talán az abrak tántzóitát? ki ura vagy? kinek parantsolsz? vagy rágd meg dühös nyelvedet, vagy ezennel érezni fogod régen meg érdemlett dühösségemet.

Kiki. Ah te kretás szabó, magad mondod-e ezt, vagy mások mondattyyák te veled?

Acellus. Mingyárást meg tudod, ha meg nem vonszod zabolátlan nyelvedet. Talám hogy Stolanderrel öszve szüröd a levet tsiglandozik talpad? megvakarjuk ne búsuly; csak hamar ki ne lakuly közülünk.

Cerd. Kiki, tudod é a fogadatlan Procatornak mivel fizetnek? ha a Procatornak úgy fizetnek, gondolod é a fogadatlan bírónak miképen lészen dolga? ki tett téged bírónak.

Kiki. A ti gonoszásgtok szemtelenek! nem szenvedhetem, hogy az érdemes ember ellen zabolátlan torokkal a mérget okágyátok. Azokáért leírlak, lefestelek Stolander előtt annyira, hogy betsület nem marad rajtatok.

Figl. Eregy, eregy, fújd be agyaskodásodat. De ha a számár rivás nem hallik az egekben, vallyon a tiéd meg járja é fülét Stolandernek? hogy Stolander néked megígérte, tehát már kezdedben vagyon, ki hallott ily kötést? Tudniillik a te bolond fejed ilyeneket szokott szólni, elmehetsz varga el és minden mérgeket Stolander előtt okádd ki; de meg emlékezzél arról, hogy mitsoda mértékkel mérsz, olyannal vissza mérendik neked.

Kiki. El megyek, el, az a szándékom, és érzeni fogjatok, hatalmas erőmöt, akkor megszánátok gonoszásgtokot. De...

Acel. Soha több varjút az ágon, hallod e sutor ne ultra crepítam, hallottam én ama közmondást, hogy amely eb sokat ugat, az igen keveset árt, ugass te is bátran, és ostoba regéddel töltsed füleinket; soha teneked tédret fejet... mert ugyanis ki az, aki a maga árnyékának?... Barátim jertek, hagyuk abba az esztelent.

SCENA 3-ia

Kiki, Stolander.

Kiki. El mehettek átkozottak Stolandernek fejére eskütt ellenségj, tугyátok meg, hogy amit ellenetek főztem, máma ki tálalom azt, oh minden óránál szenetsébb óra! ime érkezik Stolander úr, kimondom, ki fejtem a gonoszásgnak tso moját.

Sto. Örvendhetsz Kiki, kedves barátom, ime ő Hertzegségének örökké imádandó kegyességéből mindenek amik szükségesek az uraságra kezembe vannak, causatokat eszemre bizta. Siess tehát Kiki és pörös társaidnak parantsold meg, hogy holnap után minden instructioval készen legyenek, akkor vége szakad hánt vetett causatoknak.

Kiki. Kegyelmes uram Stolander! a fene vadakkal készebb vagyok szembe szállani, késebb a tigrisekkel üstökbe menni, semhogy ezen istentelen férfiakkal.

Sto. De ki forralta közöttetek ezen végtelen dühösséget.

Kiki. A te tekinteted kegyelmes uram Stolander.

Sto. Hogyan miképen?

Kiki. Nem tudom mitsoda szélvész vetett vala a timár ablaka alá, hol is tanátskoznak vala a te ellenségeid.

Sto. Mit hallok, ellenségeim?

Kiki. Ellenségid mondam, mivel ottan magok között mérgeket te ellened tsufosan okágyák vala; tudniillik le írván, lefestvén tetőtől fogva talpig, mondván: hogy nem vagy méltó a kezdedben levő tisztségre. Sőt többet mondok: ottan fertelmesnek, bujának, részegesnek, egyszóval minden undoksággal megfertezettnek koholának. Én ezeket hallván, titkon az házban bérándulék, dorgáltam feddetem, mindeneket szemekre hántam;

de mi lőn haszna feddésemmek? örök hálágot nem adhatok az Egeknek, hogy ebrudon ki nem rudaltattam.

Sto. Így, így köszönik meg a jó tételt? tsaknem fejem vesztével nyertem életet nekik az Hertzeg előtt, mennyit nem izetlenkedtem? véretem, éltemet érettek elszántam? s mégis... de miért érzem magamat az ilyen izetlen falattal? mullyon abba; elmúlt essőnek nem kell köpönyeg; nem méltó, hogy a nagy és okos fő minden szellőnek terdet hajtson. Kiki meny el szaporán és holnap utánra tztitáld őket.

Kiki. Kegyelmes Uram! tsaknem fejem vesztével, mindazonáltal parantsolatodnak eleget teszek.

SCENA 4ta.

Acellus, Figlinus, Cerdulus, Bocskajus, Ujlakius, Docius, Kiki.

Acel. Figline, mikor eszembe jutnak Kikinek fondor dühösködési, mintha mindannyi nyilak által meg által járnák szívemet és mikor meg gondolom miképen le festett Stolander előtt, reszketnek tagjaim, küszködik az hideg vér erőmmel, egy szóval el lankat testem.

Fig. Acelle ne epeszd magadat üres árnyékkal, kérek, nem olyan ember Stolander úr, hogy minden zavaros italt gyomra bé venne, sőt ha bévette volna is, ki okágya, mert mit vihet egyebet végbe azonkivül, amit a törvényes igazság itil?

Cerd. Acelle, Figline bizonyosan egész mérgét Stolander előtt ellenünk kiokádta és ha az igazságon által nem lépett volna, elszenvedném, de szégyellém csak elő is hozni, mitsoda hazug festéssel lefeste bennünket.

Acel. Cerdule hogyan s miképen tanultad ki dühösségét?

Cerd. Ezen füleimmel hallottam.

Acel. Mit van, mit tennünk, azt már el nem törölhetjük, hanem hallgassunk mind addig, amig Kikinek ezek torkára nem fornak, azonkivül is ólom és essős idő. Most lássunk a dolghoz és amint nem régen javaslottam, Procatort maga részére kiki keressen, bizzuk ezekre siralmas sorsunkot, talám az egek ragyogó ortzával holnap napon szeretni fognak.

Fig. Külömben soha, soha nem is érkezünk ohajtott partyára.

Cerd. Ha így megyen véghez, miközöttünk is visszavonás soha mindörökké nem támadhat. (Hic exeunt Procuratores.)

Doc. Barátim, mi okból ezen zurzavar és versengés támadott közöttetek.

Acel. Ah kegyes uraim az hosszú törvénykezés, az iszonyatos költés okozta mi bennünk eztet.

Doc. Ugyan is hogyan és miképen?

Acel. Uraim, hallhattátok, nem kétlem, hogy mi négy hires fami-liák pörbe szállottunk az elsőség felett, az Hertzeg előtt causánk meg fordult, de az Hertzeg a dietára relegalta s már így semmi remény-ségünk nintsen, mivel Kiki össze szürte Stolanderrel a levét, kire causánknak erre vagy amarra mozdítása bízott.

Doc. Hallottam s bántottam causátokon Acelle! De tedd félre a félelmet én jól lehet számtalanok légyenek causaim, mindazonáltal pártodat felvállalom, tsakhogy Ujlaki Figlinusnak...

Ujlaki. Igirem hiv és kész szolgálatomat.

Fig. Oh egek, ditsóság nektek.

Ujlaki. Bocskajus pedig Cerdulusnak tutora léssen.

Bocs. Tellyes igyekezetemet causád előmozdítására kormányozom.

Cerd. Köszönöm tenéked Bocské, örökké fogom hálálni hiv szorgálatodot.

Acel. Oh megbetsülhetetlen szerentse, de uraim honnan születék remenségünk felett kívánságunk tárgya?

Ujlaki. Barátim a sok causak revisiojába egészen ellankadván kívánnuk vala ki szellőztetni magunkat, és ime a szerentse.

Acel. Hála az egeknek, de kérünk benneteket, hogy okosan, serényen s böltsesen járjatok dolgunkban, az érdemlet fizetést kétség kívül, a discretiot mireánk bizzatok.

Doc. Barátim azon ne is kételkedyetek, imé a causáknak böltsen folytatása ruházott meg bennünköt annyira.

Bocs. Ah ki sok causakot meg nyertünk! De kiki maga Procatorának egy egy aranyat discretióban aggyon, kívánom, mert külömben a sok gazdagság, melyet törvénykezésim által nyertem, fel kopik az állam. E mellett, gondollyátok meg azt is, hogy ha az ember estve jól iszik, reggel élesebb az elméje. Azokáért aggyátok meg szaporán a többit bizzátok ránk.

Acel. Kivánságod szerint ihon az arany. De kélek causánkra, ügyes gondotok légyen.

Doc. De mi lehet merituma causatoknak?

Figl. Holnap együtt leszünk, megmongyuk akkor.

Doc. Isten hozzátok, a kötés szerint kívánságtok meglészen.

Acel. Cerdule, Figline, meg vannak már mindenek, nints semmi, ami meg gátolhatná előmozdításunkat.

Figl. Jól vadnak Acelle, de azt nem szeretem, igen nyersen beszél-tél az urakkal, talám te akarsz felemeltetni?

Acel. És kételkedel azon? a volt szándékom, el is érem réméllem.

Figl. Látod e Cerdule ihol a róka, eddig velünk tartta és már...

Cerd. Meg mondám ugye, hogy nem kell hinni a színes képnek, én eztet szenvegyem? inkább véremet ki döntöm.

Acel. Szabagyába dönts ki. De te бүдös timár gondold meg tsak okosan magad, vallyon illik é a tsávás kádhoz az elsőség? illik é az agyakhhoz a méltóság?

Figl. Hát illik e a krétás dirib darab posztókhöz az Uraság?

Acel. Azt az egész világ tartya, hogy tsak előbb való a szabó egy timárnál és fazakasnál.

Figl. Előbb való? ebből többet ki ne végy, mert legottan itt éred Pilátust, nem itt, nem, hanem a dietán folytasd causádnak meritumát, ott ki fog tetszeni a szeg a zsákból, ott meghallyuk mit allegál az istentelen.

Acel. Meg hallok, de nem léssen szájad ízére, mert úri trónusomra fel mászok, tapasztalni fogod.

Figl. Akkor nem fognak fájni fogaim, mikor azok lesznek, mindazonáltal ha meg lenne is én soha tégedet nem urallak.

Acel. Nem? meg kell lenni!

Cerd. Vond meg a pórászt szabó, mert ezennel által nyargalok oldalodon. (*Kiki intrat.*) Mitsoda zenebona zendülés ez?

Acel. Mi gondod rá!

Kiki. Holnapi napon a dietán meg jelennyetek, úgy akarja, kívánnya, parantsollya Stolander ur.

Figl. Meg jelenünk, de tudd meg, hogy jelenlétünk béfesti pirossal álortzádot, mert a telhetetlen gógról, melyre ásít agyafurt ostoba fejed leültetünk.

Kiki. Figline ott leszek én is, de te is tudd meg soha Kikit meg nem tántorította a maga árnyéka.

SCENA 5-ta.

Personae omnes praeter *Camillum et Alexium.*

Kiki. Jaj! jaj! az istentelen.

Cerd. Megjövendöltem ugye, hogy el nem kerülöd dühös kezemet? itt egész világ előtt esküvéssel erősítsd meg, hogy soha szándékod nem léssen az elsőségre.

Kiki. Bolond volnék akkor.

Cerd. Bolond volnál? vedd hasznát bolond fejednek.

Stol. Mit művelsz Cerdule, és honnan hatalmod néked?

Cerd. Uram Stolander a kaptákot igyengetem.

Stol. Botsásd szabagyába parantsolom. Dromule soha ily tsufos dolgot a világ, ime ezeket annyira által meg által járta a dühösség, hogy már négykéz láb ügetnek tulajdon vesztekre.

Drom. Uram Stolander ne türd, ne szenvedd kérlek, hogy orroknál fogva hirtzollyák egymást, fel virratt már a nap és ragyogó sugárral tündöklük, melyre az Hertzeg a dietai sollemnitast alkalmaztatta. Ne türd mondám többé, hanem vezessük Törvénybe őket és kinek kinek érdeme szerént légyen kívánsága. Szakasszuk nyakát a villongásnak a békességet pedig végképen közöttök emellyük fel.

Stol. Azt parantsolja az Hertzeg, magam is úgy légyen, kívánom. Ihol az alkalmatosság, Dromule fogjunk a dologhoz. (hic sedent.)

Kiki. Kegyelmes uram Stolander juttasd a szivedbe hajdoni kegyeségedet, amint igirted kívánt partyára evezd által. El ne rágd a madzagot kérlek.

Stol. Kiki ki és mi voltam én akkor, midőn tenéked az elsőséget megígertem?

Kiki. Uram Stolander legottan, hogy causank meritumát felvállaltad a diadalmat nékem adiudicáltad.

Stol. Kiki ámbátor úgy volna, de jusson eszedbe hogy honores mutant mores, mindazonáltal a reménség táplálhat téged, né fély a

vaktól. Most szaporán mennyetek és causátoknak Procuratorit előnkbe idézzétek.

Charil. Ugy légyen, magam is parantsolom.

Cerd. Mingyárast parantsolatodra.

Drom. Uram Stolander a dolognak legkisebb részét is ki kell fészegetni, hogy ne talántán ott légyen a bokkenő, hol nem is álmodhatni.

Stol. Ugy légyen és az Hertzegnek kívánsága tellyesegyéek. (*hic procuratores intrant.*)

Doc. Az egek Exellentiatokat különös áldomásokkal harmatozzák.

Ujlaki. Egész világ előtt méltóságtok magasztaltassék.

Bocs. Ellyen mindörökké familiátoknak hervadhatatlansága.

Stol. Köszönet iránta. De Doci, Ujlaki és Bocski mi dolog nyugözött titeket öszve.

Doc. A te parantsolatod kegyelmes uram Stolander tudniillik, hogy az előnkbe terjesztett causának meritumát előtted ki tálallyuk, melyet böltsességed temérdeksége szerént judikálván tédet hajtsunk.

Stol. Jól van, barátom, kívánságtoknak eleget tészek, de Kiki hol a te Procurátorod?

Kiki. Esztelentiás uram Stolander én mindeneket tereád biztam, mivel tapasztaltam hozzám ingyen kegyelmedet.

Stol. Barátom megmondottam már, honores mutant mores, mindazonáltal.

Drom. Telik az idő Stolander, állyon lábra a dolog, mert . . .

Stol. Doci causáknak fundamentumát elő szaporán.

Doc. A szabó mesterség legelső legbetsüsbb egész világ előtt; legelső, mert önnön maga az Isten Ádámnak dolmánt tsináltata, tehát . . .

Ujlaki. Hazudsz Doci, mert akkor az Isten nem a szabó mesterséget, hanem a timárokat követte, mivel bőrből akármit tsinálni, ugy e a timárokat illeti.

Bocs. Doci, Ujlaki ravaszság, amit mondotok; nemde az Isten legelső fazakas volt? ugy e hogy ő formálá az embert az agyag sarából, ez ellen nem szólhatni semmit. Soha mindaddig se szabó, se timár nem volt, amig Ádám a vétek által Istentől öszve rakatott agyagot meg nem ferteztette. Azután mikor Ádám kikopék minden jókból, származék timárság, szabóság, tehát előbb való a fazakas, semhogy a szabó és timár.

Doc. Lassabban Bocski, ugye hogy királyok, tsászárok pompás dütsőségeket szabók által öszve szerkesztett bibor és bársony köntösbe világ tsudájára fitogtattyák.

Ujlaki. Légyen úgy nem bánom, de Doci mit ér a kopasz fő haj nélkül, tudniillik a hold világosság nélkül, mit ér a tzifra köntös prém és bérlés nélkül? tud é a szabó valamit ehhez? nemde ezen drága bőrköt a timár pallérozza?

Bocs. Tsudálkozom rajtatok, hogy olyan bolonsággal töritek fejeteket, nemde drágább a jó étel a tzifra köntösnél? nemde nyakon kötik az aranyat ezüstöt és drága köntösöket, hogy a korrogó has megtelhessen? de nemde a fazakas edényébe főzetnek ezek? melyek után

minden rendek nyalogattyák ajakokat. Tehát ha elsőségét, betsüjét nézzük a dolognak, a fazakast illeti az elsőség.

Kiki. Uram Stolander ezek ki mondák causajok meritumát, elsősegeket, betsüjeket, a vargát számba sem veszik, pedig ha szabad szollani lehet é tisztább és hasznosabb mesterség a világon a vargaságnál.

Ujlaki. Oh te szurkos varga! sőt lehet é tisztátalanabb? mivel szurkos s motskos kezeddél mindenekhez...

Kiki. Talám a fazakast tisztábbnak mondod?

Ujlaki. Ugy amint mondod, mert ő napjában legalább tizszer tizenkétszer le mossa szurkosságát, te pedig, utálok kimondani!

Kiki. Nézd el Stolander, miképen ágaskodik a dühös vakmerőség, ne türd, ne szenvedd kérlek.

Stol. Hallottuk kinek kinek érdemét. Most ki előllünk, a deliberratumra megjelennyetek.

SCENA 6.ta.

Charillus, Stolander, Dromulus.

Stol. Temérdek causa ez Dromule.

Drom. Nagy és fontos okai vannak minden résznek.

Stol. De melyiket mégis iteled nagyobbnak?

Drom. A fazakas allegatioja okos, bölts és érdemes.

Stol. Tehát azé léssen az dütsösség? a vargát ki ne hagyjuk kérlek, mivel én nékem sok ajándékot...

Drom. Tehát az ajándékokat nézed, hogy tész igazságot?

Stol. Igazság? mit gondolok én az igazsággal?

Drom. Nem gondolsz? ezennel az Hertzeg előtt tudva léssen, akkor fizet bőrod, ha erszényed nem birja.

Stol. Szent Isten! mi tévő legyek Dromule? tedd le kérlek az álorztát és kétszinüségét.

Drom. Nem kétszinüség ez Stolander, nem; az igazság mellől el nem állok. (*Stolander pergít et perambulans dicit.*) A protocollumot felhántam vetettem, de soha ily causára nem akadtam, elvettem a sok ajándékot és már meg nem felelek azoknak? tavul legyen. (*Exit rustica cum instantia et dicit.*) Tekéntetes Ur, Isten álgya meg keedet.

Stol. Honnan, honnan jöttél?

Mulier. Én Domokosfalváról tekéntetes ur.

Stol. Mi okra nézve?

Mulier. Hogy panaszimat néked kitalállyam.

Stol. Hoztál e ajándékot?

Mulier. Hoztam édes uram. (*hic tradit dona.*)

Stol. Mostan bátran.

Mulier. Ah édes uram, ismerte kegymed azt az istentelen Stolander urat?

Stol. Társalkottam is véle.

Mulier. Az az átkozott ur eladá farsángba a Ladia hegyét s már nintsen honnan erdőllünk, az almási hidat öszve rontá, Száraz-

potokot a bállal legyalázá, Futásfalvát vizével bémotskolá, tégy róla kérlek.

Stol. Hallod é asszony ezentúl a Ladia erdeje szabad lészen, az almási hid vámos légyen parantsolom, a szárazpataki tractát nem bálnak, hanem tornak nevezétek, Futásfalva között pedig hogy az a viz keresztül folyon megengegyük.

Mulier. Köszönöm keednek édes uram. (*Stolander sedet.*)

Char. Dromule Stolander szakagyon vége a dolognak s üres vára-kozással se engemet se a pörös személyeket ne tartóztassatok többé.

Drom. Végezzük a dolgot Stolander szaporán, hogy a Hertzegnek mindeneket ...

Stol. Legyen úgy Dromule, de mit itilsz kérlek?

Drom. Hogy a fazakas felemeltessék helyesnek tartom.

Stol. Boldog Isten, mitsoda ortzával megyek a vargák eleibe. Dromule a vargákról el ne feledkezzünk.

Drom. Stolander a törvény a fazakasoké, azokáért ...

Stol. Dromule, hogy se egyiknek se a másiknak ne ártsunk, előbbeni semmiségekben hagyuk meg őket.

Drom. Nem, soha nem, a törvény és igazság mellől el nem állok, fontosbb a fazakas allegatiója, mivel a tripartitum pandecta codex digesta institutio extravagans a fazakas allegatióját approbálja, azért minden késedelem nélkül ...

Stol. A digestához és codexhez értek valamit, mert ma addig evém a digestát, hogy még most is korrog a hasam tőle, a tripartitum, pandecta, institutio nem tudom görög é avagy zsidó, azokáért ezek szerént nem tudok itélni, az extravaganst pedig kitsin koromban is tudtam ugyan, de Dromule ne nézzünk a törvény folyamattýára, hanem inkább tekintsed ősz fejemet és kívánságomnak tégy eleget.

Drom. Ha ősz fejed, miért bolond, ostoba? miért akarod az igazságot elnyomni, soha ebben kívánságodat,

Stol. Kegyelmes uram Dromule, vagyon én nekem ezer s meg ezer s abban részesülni fogsz, hogyha ...

Drom. Vessz el pénzeddel, meg nem tántorít engemet szines álortzád.

Stol. Nem álortza Dromule, nem, hanem a szégyen ösztönöz arra, hogy a pörös személyek előbbeni sorsokban maragyanak. Elvettem az ajándékot és már ...

Drom. Mi gondom vele, te lássad.

Stol. De mégis tekintsed úri méltóságomat.

Drom. Nem, az Hertzeg előtt, tudd meg, lefestem szineskedésedet.

Stol. Hát tsak annyi respectusom előttd Dromule? itild, amint tetszik, én elmegyek felakasztom magam, mert megöl a szégyen.

Drom. Hát kész vagy ravasz lelkedet véres tajtékkal ezen bolondsáért ki okádni? Ah távoztasd el kérlek.

Stol. Eltávoztatom Dromule, ha kérésemnek engedsz.

Drom. Legyen meg az ebanyásza causája nem bánom, de úgy hogy különös privilegiumokkal mindenik rész felruháztassék, azokból pedig ezt, hogy egy is azután ortza szégyenedre ajándékot ne vetesse.

Char. Igy, így leszen vége a fene haragnak és forró dühösségnek.

Stol. Hála a mindenható Isteneknek, Dromule minden tiszteleteteket fellyül haladó kegyességedet tisztelem holtomiglan.

Drom. De Stolander a privilegiumok olyanok legyenek, hogy senkinek torkára ne forrjanak. (*Hic cordina demittitur mensa et alia removentur, qua aperta.*)

Stol. Vitiz siess szaporán, hidd öszve ökököt.

Vitiz. Jelen vannak uram parantsolatodra.

Drom. A causának elejét meghántuk vetettük s mind a két részre jól meg fontolván azon meg egyeztünk, hogy ezután mindenik maga sorsával megelégyék, soha többé a méltóságra ne ásitozzon. Így decernállyuk, parantsollyuk. De azt is tekintetbe véven, hogy költéstek füstbe ne mennyen, szép privilegiumok által, melyeket a Deliberatomba ki irtunk, eleget teszünk, melynek tenora eképpen vagyon:

DELIBERATOM.

Mi Stolander és Dromulus urak ex mandato Principis Calendis Graecis Ő Hertzegsége parantsolattyából a vargák, szabók, fazakasok, tímárok causájokat voltaképen meg fontolván hogy kiki maga sorsában meg maragyon és hogy ezentúl minden út és mód az elsőség felett való visszavonásra praecludáltassék, keményen parantsollyuk. Hogy pedig sok költéstek füstbe ne mennyen, következendő privilegiumokkal fel ruházunk. Tudniillik a vargának privilegiuma lészen, hogy ő ezentúl a бүdös talp бүrököt ne tsak kezével, hanem fogaival is szabadon vonhassa. A szabót ami illeti, meg engedjük, hogy ő azon dirib darab posztókot, arany ezüst, réz paszomántokot, melyek asztala ala le hulnak senkinek másnak magán kívül ne lopja. A fazakas pedig napjában valahányszor tesz szik borban, pálinkában, rosavizben, acavitaban és olajban kezeit megathassa, ha soha az vízhez nem nyúl is, nem bánnyuk. Végtere a tímár tsávás kágya mellett maragyon és soha senkinek a tsáva léből innya ne adgyon, hanem tsak a vén leányoknak, hogy ezek ezáltal jobban meg érvén frissebb menyetskék lehessenek.

Datum Mentirben, anno et die ut supra. Charillus Princeps, Stolander Personalis, Dromulus Consiliarius.

Kiki. Stolander, hát úgy tartád meg paroládót.

Stol. Barátom amit irtam, megirtam, amit nyertél tiéd az, ne fély mert senki ki nem kanyarította markodból.

O. A. M. D. G.

Közli: SZABÓ J. DÁNIEL.

A »GOD SAVE THE KING« MAGYAR FORDÍTÁSA 1797-BŐL.

A *God save the King* egy régi magyar fordításáról kapunk hírt a *Magyar Hirmondóban* (11. szakasz, 1797. I. köt.). Egy tisztt fordította, a ki akkor érkezett az »Ármádiától«; a fordításnak csak két

»középső verseit« közli. A cikkíró szerint ez az anglusok velős éneke, melyet a »Teátromban gyakran el szoktak énekelni a' Királyhoz viseltető indulatjoknak nyilatkoztatására«. Íme a közölt rész:

Isten, segítséged
Józan ész vezéred
Légyen dolgaiddban,
Győzd ellenségedet,
Boldogítsd népedet;
Légy árvák istápjja,
'S Hazánk' Atytya.

Szent légyen Törvényünk
Szabadságunk, 's vérünk
'S néped ügye.
Polgárid őitalma
Jóknak légy jutalma.
Légy rosznak ostora
Példánk jóra.

Költői nyelvről és verselési készségről alig lehet szó, hűségéről még kevésbé; ha fordítást említünk, jóformán csak három sor jön tekintetbe: *Győzd ellenségedet, Boldogítsd népedet; Szent légyen Törvényünk*; a többi csak az eredeti gondolatainak halvány visszhangja, a »Magyar Hazára alkalmaztatva«. A fordító az erkölcsi mozzanatot emeli ki, Istent, a józan észet, az árvák gyámolítását, a hazafiak védelmét, s hogy a diadalmas hadvezér egyszersmind bíró; az angol azt emeli ki, hogy az uralkodó soká éljen és áldás kísérje munkáját, a magyar a népért és a szabadságért való munkálkodást hirdeti. Az eredeti óhaja, hogy az uralkodó védje a törvényt (may he defend our laws) — a magyarban: a törvény szent legyen előtte; az angol általános: hogy mindig legyen ok a király éltetésére, cselekedeteinél fogva — a magyar: példaadó legyen, jutalmat és büntetést oszszon. Az Angliában járt tiszt kétségkívül ismerhette Thomson *Rule Britannia*-ját, melynek hazafias szelleme ha nem is inspirálta, de bizonyára nyomatékot adott saját művének, különösen a R. B. 2-ik szakasza, mely hazáját, Angliát nagyra és szabadnak, mindenki irigysége tárgyának és félelmének akarja tudni. Viszont hiányzik a R. B.-ban található erős hangoztatása az uralomnak, a zsarnokság elleni erőfeszítésnek és a csapások edző hatásának kidomborítása.

Közli: RÓZSA DEZSÓ.

KAZINCZY FERENCZ ISMERETLEN LEVELE.

Zabolai Kis Sámuel Urnak Kazinczy Fer. baráti szives idvezletét.

Széphalom, 28. Márcz 1810.

Kedves barátom, kimondhatatlan örömet szerze nékem utolsó postával az Urnak barátságos emlékezete: mert mióta a' háboru elakasztotta közöttünk a' levelezést, nem tudhattam az Urnak hollétét, 's ebből valóságos részvétellel értem, hogy nyugodalmat talált annyi hánykódás után. Döbrentei Augusztusban nálam volt, 's képzeli az Úr, hogy az Úr is forgott szóban közöttünk: de bizonyost ő sem mondhatott. Az Úr barátsága én előttem mind addig tekintetben lessz, mig azt, a' mi jó, becsülni fogom tudni; és az eránt a' ki engemet szeretetébe fogadott, háládatos lehetek.